

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพของสังคมปัจจุบันเป็นโลกของข่าวสารข้อมูล มีเอกสารสิ่งพิมพ์จำนวนมาก และสื่อต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ความรู้ใหม่ๆ แนวความคิดและเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่จะต้องติดตามให้ทันต่อเหตุการณ์ทำให้เราต้องอ่านอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะในชีวิตประจำวัน สิ่งที่เราต้องพบเห็นไม่ว่าจะเป็นการอ่านป้ายโฆษณา จดหมาย หนังสือพิมพ์ แผนที่ ป้ายชื่อถนน หนทาง และตำราต่างๆ เป็นต้น ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่ทุกคนต้องอ่านในชีวิตประจำวัน การอ่านจึงมีความสำคัญและเป็นสิ่งจำเป็นต่อคนทุกอาชีพ ทุกเพศ ทุกวัย

การอ่านมีความสำคัญสำหรับคนทุกวัย ตั้งแต่วัยเด็กเมื่อเริ่มเรียนหนังสือทุกคนจะได้รับการฝึกให้รู้จักการอ่านเพราะการอ่านจะนำไปสู่ความเข้าใจเนื้อหาวิชาต่างๆ เมื่อเรียนในระดับสูงขึ้น การอ่านก็ยิ่งมีความสำคัญมากขึ้น เพราะผู้เรียนจะต้องศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ ถึงแม้ว่าการแสวงหาความรู้ภายในห้องเรียนผู้เรียนจะได้รับจากครูผู้สอนโดยตรง แต่ผู้เรียนก็จำเป็นต้องรู้จักการอ่านเพิ่มเติม ซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และมีทัศนคติต่อสิ่งต่างๆ อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามการศึกษาหาความรู้มิได้จำกัดอยู่เฉพาะในสถานศึกษาเท่านั้น แหล่งความรู้มีอยู่ทั่วไป และศึกษาได้ตลอดชีวิต เครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการศึกษาหาความรู้ คือการอ่าน ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่า “การอ่านเป็นหัวใจสำคัญในการเรียนรู้ และสามารถทำให้เล่าเรียนได้เก่งจนประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี” (ฉวีวรรณ คูหาภินันท์, 2542, หน้า 3)

การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ ทุกคนจึงควรได้รับการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการอ่าน ซึ่งสุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545, หน้า 1) ได้กล่าวว่า การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ การรู้และใช้วิธีอ่านที่ถูกต้องจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้อ่านทุกคน การรู้จักฝึกฝนการอ่านอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้ผู้อ่านมีพื้นฐานในการอ่านที่ดี ช่วยให้เกิดความชำนาญ และมีความรู้กว้างขวาง บันลือ พฤกษ์วัน (2544, หน้า 8) ได้สรุปความสำคัญของการอ่านไว้ว่า การอ่านเป็นกุญแจดอกสำคัญที่ผู้เรียนจะไขไปสู่ประตูการเรียนรู้ได้ จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีความสามารถในการอ่าน เช่น อ่านหนังสือได้เร็ว อ่านแล้วสามารถจับใจความของเรื่องได้ เป็นต้น

การอ่านจับใจความเป็นสิ่งที่สำคัญ เป็นการแสดงถึงความเข้าใจในการอ่านสิ่งต่างๆ และการอ่านจับใจความเป็นทักษะที่มีความสำคัญในการอ่านมากที่สุด ทักษะการอ่านจับใจความเป็นสิ่งที่ต้องนำไปใช้มากในชีวิตประจำวัน เช่น การอ่านข่าว อ่านบทความ อ่านสาระความรู้ที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสารต่างๆ ถ้าอ่านแล้วจับประเด็นสำคัญได้ แล้วนำข้อมูลไปใช้ก็จะประโยชน์แก่ผู้อ่าน สำหรับนักเรียน นักศึกษาซึ่งต้องศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากเอกสารตำราจำนวนมาก ยิ่งมีความจำเป็นที่จะต้องจับใจความเรื่องที่อ่านให้ได้แม่นยำชัดเจน จึงจะสามารถนำไปเรียบเรียงให้เป็นสาระความรู้ที่เกิดจากการค้นคว้าอย่างแท้จริงมีฉะนั้นจะเกิดความสับสน ดังที่แม้นมาศ ขวลิขิต (2544, หน้า 3) ได้กล่าวถึงความจำเป็นของการอ่านจับใจความว่า การอ่านเป็นทักษะที่จำเป็นในการแสวงหาความรู้ ช่วยให้ได้รับความบันเทิงและให้เกิดความคิดสร้างสรรค์จรโลงโลก การอ่านจับใจความเป็นทักษะที่ต้องเรียนรู้และฝึกฝนให้เกิดเป็นนิสัย

การอ่านจับใจความเป็นการพัฒนาสติปัญญาของผู้อ่านให้รู้จักคิดวิเคราะห์ และช่วยให้มีสมาธิ ซึ่งผู้อ่านจะเข้าใจเรื่องราวที่อ่านได้ถูกต้อง สามารถจับใจความของประโยค หรือ ข้อความได้ในเวลาที่รวดเร็ว สรุปส่วนสำคัญได้ว่าใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อใด ทำอย่างไร เกิดผลอย่างไรมีใจความสำคัญหรือประเด็นสำคัญอย่างไร ดังนั้นการสอนอ่านเป็นสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงเป็นเบื้องต้นฝึกฝนให้นักเรียนมีทักษะในการอ่านจับใจความ และรู้จักที่จะนำการอ่านจับใจความไปเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ แล้วสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ปัจจุบันปัญหาที่พบมากในการจัดการเรียนการสอนคือ ปัญหาการอ่านจับใจความสาเหตุมาจากนักเรียนอ่านหนังสือแล้วไม่สามารถสรุปสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ถูกต้อง และไม่สามารถตอบคำถามของเรื่องที่อ่านได้ ทำให้การอ่านไม่มีประสิทธิภาพ ดังที่ แวมมยุรา เหมือนนิล (2541, หน้า 5) ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีนิสัยรักการอ่านหนังสือต่างๆ น้อย ส่วนหนึ่งเกิดจากนักเรียนจำนวนมากอ่านจับใจความไม่เป็นหรืออ่านได้ช้า ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย จากปัญหาดังกล่าวได้มีนักวิชาการหลายท่าน ให้ความสนใจศึกษาถึงปัญหาในด้านการอ่านจับใจความไว้เป็นจำนวนมาก ขจิตพรณ จันทระ (2543, หน้า 4) พบว่าปัญหาในการอ่านจับใจความของนักเรียนคือนักเรียนได้แต่อ่านแต่ไม่เข้าใจเรื่องราวที่อ่านจึงทำให้จับใจความไม่ได้ และส่วนใหญ่ก็ไม่สามารถแยกความแตกต่างระหว่างข้อเท็จจริง กับความคิดเห็นของผู้เขียนได้เนื่องจากผู้เขียนมิได้แสดงแนวคิดหรือใจความสำคัญของเรื่องโดยตรง ซึ่งทำให้อ่านและจับใจความไม่ได้

พัชนี หนูคง (2546, หน้า 3) พบว่าปัญหาที่ทำให้การสอนการอ่านจับใจความไม่ประสบความสำเร็จเกิดจากระดับสติปัญญาของผู้เรียน บทเรียนไม่เร้าความสนใจ ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย นักเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาภาษาไทย ครูจัดกิจกรรมไม่เหมาะสมกับนักเรียน ครูใช้วิธีการสอนไม่น่าสนใจ และปัญหาทางภาษาถิ่น

น้ำอ้อย อริยะสุขสกุล (2546, หน้า 3) พบว่าความสามารถในด้านการอ่านจับใจความเป็นปัญหาที่สำคัญ ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มทักษะภาษาไทย เพราะนักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถอ่านจับใจความของเนื้อเรื่องได้ มีความเข้าใจเนื้อเรื่องอยู่ในเกณฑ์ต่ำ เนื่องจากครูใช้วิธีสอนแบบเดิม ครูขาดความพร้อมในการสอน การสอนไม่มีการวางแผนที่ดี เรื่องที่นำมาอ่านยากเกินไป และขาดสื่อการสอน

จากงานวิจัยดังที่ยกมาข้างไว้ชี้ให้เห็นว่าทักษะการอ่านจับใจความมีความสำคัญที่ต้องนำไปใช้มากในชีวิตประจำวัน เช่น การอ่านข่าว อ่านบทความ อ่านสาระความรู้ที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสารต่างๆ ถ้าอ่านแล้วจับประเด็นสำคัญได้ แล้วนำไปใช้ก็จะประโยชน์แก่ผู้อ่าน สำหรับนักเรียน นักศึกษาซึ่งต้องศึกษาหาความรู้จากเอกสารตำราจำนวนมาก ยิ่งมีความจำเป็นต้องจับใจความเรื่องที่อ่านให้ได้แม่นยำชัดเจน จึงจะสามารถนำไปเรียบเรียงให้เป็นสาระความรู้ที่เกิดจากการค้นคว้าได้อย่างแท้จริง

จากประสบการณ์การสอนภาษาไทยในระดับประถมศึกษาของผู้วิจัยประมาณ 22 ปี ได้พบสภาพการเรียนการสอนอ่านจับใจความภาษาไทย ยังไม่ประสบผลเท่าที่ควร เนื่องจากนักเรียนจำนวนมากไม่สามารถอ่านจับใจความเนื้อเรื่องได้ นักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความ และทำความเข้าใจเนื้อเรื่องอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำ และจากการสำรวจนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนวัดท่าสะพาน “บูรณะสินอนุสรณ์” เพื่อดูผลการตรวจสอบการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ พบว่านักเรียนจำนวนหนึ่งคิดเป็นร้อยละ 38.78 ที่ไม่ผ่านการประเมินการเรียนการสอนระดับคุณภาพด้านการอ่านจับใจความ นักเรียนกลุ่มนี้ได้เลื่อนขึ้นไปเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งเป็นชั้นที่สูงขึ้น นักเรียนกลุ่มนี้ต้องพบกับปัญหาในด้านการอ่านจับใจความอีกอย่างแน่นอน

ผู้วิจัยสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่านักเรียนอ่านเนื้อเรื่องแล้วตอบคำถามบางคำถามไม่ได้ นักเรียนจับประเด็นมาเล่าได้ไม่หมด เล่าแล้ววกวน จับใจความสำคัญของเรื่องไม่ได้ เขียนแผนภาพความคิดหรือแผนภาพโครงเรื่องไม่ถูกต้อง เรียงตามลำดับเหตุการณ์ของเรื่องไม่ได้ และเมื่ออ่านจบแล้วย่อเรื่องไม่ได้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระภาษาไทย รวมทั้งกลุ่มสาระวิชาอื่นๆ อีกด้วย ในการพัฒนาความสามารถการอ่านจับใจความภาษาไทย จำเป็นต้องนำสื่อการสอนและวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการ และความสนใจของนักเรียนเข้ามาใช้ในการถ่ายทอดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะสร้างแบบฝึก เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ โดยใช้เนื้อหาเกี่ยวกับ เพลง โฆษณา ข่าว นิทานและสารคดีสำหรับเด็ก เพราะเชื่อว่าแบบฝึกที่ดีจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีบทบาทในกิจกรรมมากขึ้น รู้จักคิด รู้วิธีเรียน เพื่อให้เกิด

พัฒนาการในทุกด้าน และช่วยเร้าความสนใจของผู้เรียน ไม่ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ อันเป็นแนวทางในการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนด้านการอ่านจับใจความให้มีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประโยชน์สำหรับครูผู้สอน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อสร้างแบบฝึกพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ
- 1.2.2 เพื่อหาประสิทธิภาพของแบบฝึกพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
- 1.2.3 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนใช้และหลังใช้แบบฝึกพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ

1.3 ความสำคัญของการวิจัย

- 1.3.1 เป็นแนวทางให้ครูได้นำแบบฝึกการอ่านจับใจความไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยเพิ่มขึ้นจากเดิมอย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ
- 1.3.2 เป็นแนวทางสำหรับครู ในการจัดทำแบบฝึกการเรียนการสอนกลุ่มสาระภาษาไทย และกลุ่มสาระอื่นๆ
- 1.3.3 ได้เครื่องมือที่ให้นักเรียนใช้ฝึกการอ่านจับใจความ

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

- 1.4.1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดท่าสะอ้าน “บูรณะสินอนุสรณ์” อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 40 คน โดยเลือกแบบเจาะจงเพราะมีจำนวน 1 ห้องเรียน
- 1.4.2 ตัวแปรต้น ได้แก่ การฝึกอ่านจับใจความโดยใช้แบบฝึกพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ

1.4.3 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

1.4.4 เนื้อหาที่ใช้ในแบบฝึก ได้แก่ บทอ่านประเภทร้อยแก้ว และร้อยกรองที่เหมาะสมกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นเนื้อหาที่น่าสนใจในรูปแบบของ เพลง โฆษณา ข่าว นิทาน และสารคดีสำหรับเด็ก

1.4.5 ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า การทดลองนี้ใช้เวลาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 เวลาในการทดลอง ครั้งละ 1 ชั่วโมง จำนวน 15 ชั่วโมง

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 แผนผังกรอบแนวคิดในการวิจัย

1.6 สมมุติฐานการวิจัย

1.6.1 แบบฝึกพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

1.6.2 ผลสัมฤทธิ์ในการอ่านจับใจความของนักเรียนหลังการใช้แบบฝึกสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ก่อนการใช้แบบฝึก

1.7 นวัตกรรมเฉพาะ

1.7.1 การอ่านจับใจความ หมายถึง ความสามารถในการเก็บสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน

1.7.2 แบบฝึก หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ในการฝึกทักษะการอ่านจับใจความที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เนื้อหานำเสนอด้วยรูปแบบของเพลง โฆษณา ข่าว นิทานและสารคดีสำหรับเด็ก

1.7.3 นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดท่าสะพาน “บูรณะสินอนุสรณ์” อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ปีการศึกษา 2549 ภาคเรียนที่ 1 จำนวน 40 คน

1.7.4 ประสิทธิภาพของแบบฝึก หมายถึง คุณภาพของแบบฝึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อให้นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างใช้ฝึก และทำแบบทดสอบหลังฝึกได้สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่นักเรียนทำแบบฝึกผ่านเกณฑ์อย่างน้อยร้อยละ 80

80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความหลังเรียนผ่านเกณฑ์อย่างน้อยร้อยละ 80

1.7.5 ผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความ หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้ ความเข้าใจจากการอ่านเรื่องเกี่ยวกับเพลง โฆษณา ข่าว นิทานและสารคดีสำหรับเด็ก ไปใช้ตอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

1.7.6 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ สำหรับใช้เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4